

*De vakbonden ACV-Brussel en ABVV-Brussel,
De bedrijven en handelaars van BECI,
De kunstorganisaties van het Brussels Kunstenoverleg en
het Réseau des Arts à Bruxelles
De bewonerscomités van BRAL en Inter-Environnement Bruxelles
De initiatiefnemers van de Oproep tot de Brusselaars "Wij
bestaan !", Aula Magna, bruXsel forum* en Manifesto,*

**reiken een gemeenschappelijk platform aan voor de toekomst
van het Brussels Gewest**

Brussel moet zich kunnen ontwikkelen ten bate van al zijn burgers

Ons project voor Brussel

Nu de structuren van de Belgische federale staat opnieuw in vraag gesteld worden en het lot van het Brussels Gewest heel onzeker blijft, willen de organisaties en verenigingen die deze tekst ondertekenen, uiting geven aan de waarden die ze verdedigen, de toekomstvisie die ze delen, de vaststellingen die ze hebben gedaan en de voorstellen die ze hebben uitgewerkt voor de toekomst van het Brussels Gewest en dus ook voor het België van de 21^e eeuw.

Enkele grondbeginselen van de Stad

We brengen eerst enkele principes in herinnering die aan de basis liggen van ons project. Het gaat vooral om beginselen die een universele, Europese of nationale grondslag hebben:

- gelijkheid tussen burgers,
- niet-discriminatie op basis van afkomst, taal, geslacht of godsdienst,
- vrij verkeer van werknemers,
- recht op degelijke huisvesting, op kwaliteitsvol onderwijs en op een kwalitatief leefmilieu.

Ook willen we een mix bevorderen op allerlei vlakken:

- een mix van wijken en stedelijke functies,
- een sociale mix in ons onderwijs,
- een divers palet aan beroepen en een sociale mix bij de creatie van werkgelegenheid,
- ontmoeting tussen de vele culturen die de basis vormen van onze stad.

De bevestiging van enkele Brusselse waarden

We vinden dat Brussel in de eerste plaats een democratische stad moet zijn waar gelijke kansen worden nagestreefd..

De stad is ons gemeenschappelijk huis. Ze moet een smeltkroes zijn van diversiteit en moderniteit, waar de veelheid aan culturen zowel een bron van rijkdom als een uitdaging is. Creativiteit en efficiëntie moeten er samengaan met verdraagzaamheid en solidariteit. Brussel moet haar industriële en sociale geschiedenis koesteren en tegelijk zijn nieuwe roeping als dienstestad volgen. Deze stad moet alle personen die haar als woonplaats hebben gekozen een gemeenschappelijk toekomstproject bieden.

Een toekomstvisie

Onze toekomstvisie voor Brussel steunt op vier pijlers.

1. Brussel is in de eerste plaats een **stad**. Ze moet een ambitieus en wervend stadsproject ontwikkelen binnen een dicht netwerk van interactie tussen individuen. Dit project moet bovenal gericht zijn op het welzijn van al haar inwoners uit de meest verscheiden sociale milieus. Dit project moet ook ten dienste staan van iedereen die er werkt of ondernemer is, die er creatief aan de slag is of in de stad investeert, ten dienste van alle bezoekers en studenten uit alle hoeken van de wereld.

2. Brussel is ook een **Gewest** in het hart van een **uitgestrekt grootstedelijk gebied**. De economische rijkdom die ze produceert overschrijdt dan ook haar bestuurlijke grenzen. Deze rijkdom komt niet alleen haar eigen economische en sociale actoren ten goede, maar ook de naburige Gewesten.

3. Brussel geeft vandaag gestalte aan de **hoofdstad van Europa**. De stad is zich bewust van de verantwoordelijkheid die deze historische keuze met zich mee brengt en wil dan ook bijdragen tot de uitstraling van de Europese Unie en haar burgers.

4. Brussel is tot slot ook een **“kleine wereldstad”** die in deze geglobaliseerde wereld haar plek moet zoeken in het netwerk van internationale steden. Ze moet zich ten dienste stellen van al wie er zijn talent wil ontwikkelen en een beter bestaan wil opbouwen en die op hun beurt bijdragen tot haar fundamenteën, haar uitstraling en haar multiculturele dimensie.

Vaststellingen

Vanuit onze verschillende invalshoeken stellen wij het volgende vast:

- Brussel is een stad van tegenstellingen: ze is zowel rijk als arm

Tot 1979 was Brussel de belangrijkste industriestad van het land en bijgevolg bestaat een groot deel van haar bevolking uit arbeiders - een fenomeen dat enorm onderschat wordt. De veranderingen op de arbeidsmarkt en de de-industrialisering van de stedelijke economie hadden dan ook tot gevolg dat een aanzienlijk deel van deze bevolking niet kon genieten van de sociale en economische vooruitgang.

Toch heeft Brussel nooit zoveel werkgelegenheid geboden als vandaag: **675 000 banen** waarvan 55% ingenomen wordt door niet-Brusselaars. Anderzijds kent Brussel een enorme werkoosheidsgraad: **19%** van de actieve bevolking en **33%** van de jongeren.

Brussel produceert **19% van het Belgisch Bruto Binnenlands Product** met slechts **9,5%** van haar bevolking. Dit levert haar de **3^e plaats** op in de Europese rangschikking van rijkste steden. Tegelijkertijd leeft **30%** van haar bevolking **onder de armoedegrens**.

De in Brussel aangegeven inkomsten blijven maar **dalen**, omdat talrijke Brusselaars buiten de grenzen van de 19 gemeenten wonen en omdat steeds meer zeer hoge inkomens niet aangegeven moeten worden (zoals die van de internationale ambtenaren).

De Brusselse ondernemingen leveren **34%** van de **bedrijfsbelasting** in België, ondanks het feit dat een aantal bedrijven naar de rand uitwijkt.

Brussel herbergt geheel of gedeeltelijk **vier universiteiten** en een zeer groot aantal hogescholen. Maar haar basis- en secundair onderwijs heeft het grootste aantal vroegtijdige schoolverlaters van het land.

Hoewel deze stad enorm veel sociaal-economische en culturele rijkdom creëert (Brussel staat als **1^e Europese regio** gerangschikt in de "European Competitive Index"), moet Brussel **alleen** een groot gedeelte van de kosten dragen die voortkomen uit haar rol van meervoudige hoofdstad, van economische draaischijf en van culturele pool.

Alhoewel elke euro die in Brussel wordt geïnvesteerd duidelijk meer opbrengt dan eenzelfde investering elders in het land, wordt ons stadsgewest de financiële middelen ontzegd die nochtans alle Gewesten van het land ten goede zouden komen.

- Brussel is een open stad: ze heeft uitstraling en aantrekkingskracht

Brussel is het **2^e** belangrijkste beslissingscentrum ter wereld na Washington, de **4^e** kantoorstad, de **5^e** congresstad en de **6^e** beurzen- en tentoonstellingsstad van Europa.

In ons stadsgewest komen elke dag **365 000 pendelaars** werken en ook van de **270 000** studenten **leeft een derde buiten het Gewest**.

De ziekenhuispatiënten die zich in Brussel (meer bepaald in de drie universitaire ziekenhuizen) laten verzorgen, zijn goed voor zo'n **2 500 000 hospitalisatiedagen** per jaar.

Toeristen en zakenmensen brengen **4 700 000 nachten** per jaar door in onze hotels.

Ook op de liefhebbers van cultuur, sport, ontspanning en gastronomie oefent ons stadsgewest een grote aantrekkingskracht uit.

De activiteiten op het grondgebied van het Brussels Gewest zorgen voor een rijkdom waar **ook de beide andere Belgische Gewesten ruimschoots hun voordeel uit halen** (Personenbelasting, bedrijfsbelasting, BTW, RSZ-bijdragen, enz...).

"Brussel" wordt vandaag de dag erkend als een merk dat een aanzienlijke waarde heeft in de wereldwijde concurrentie tussen steden. Een troef die uitgespeeld moet worden.

- Brussel is een stad in uitbreiding: jong en multicultureel

Onze 19 gemeenten tellen **1 050 000** inwoners, het stedelijk gebied telt er **1 300 000** en de regio waaruit ze werknemers aantrekt omvat **2 300 000** inwoners.

De bevolkingsdichtheid en de uitgestrektheid van deze agglomeratie blijven **toenemen**, net als de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zelf.

De leeftijdsruyramide van Brussel is volkomen verschillend van die van Vlaanderen en Wallonië : het aantal **jongeren** -in Brussel geboren of van elders toegestroomd- neemt er namelijk toe.

De bevolking met een buitenlandse nationaliteit bedraagt er **26,9 %** (2005) - voornamelijk afkomstig uit de Europese Unie - maar de bevolking met Belgische nationaliteit omvat ook een groot deel inwoners die onlangs tot de Belgische nationaliteit genaturaliseerd zijn.

Brussel telt zo'n honderdduizend personen die in Europese kringen werken en 2/3 van hen wonen in het Gewest. Zowat honderdduizend personen zonder papieren zoeken ook hun toekomst in Brussel.

Al deze cijfers verklaren waarom op het Brusselse grondgebied **130 nationaliteiten samenleven** en er niet minder dan **170 talen gesproken worden**.

- Brussel kent stedelijke spanningen: de milieuhinder neemt toe en de stad barst uit haar voegen

De luchtkwaliteit laat in Brussel regelmatig te wensen over en de vervuilingsspieken volgen elkaar steeds sneller op. De druk van het autoverkeer blijft toenemen. De geluidsoverlast - voornamelijk veroorzaakt door de nabijgelegen luchthaven en de uitbating daarvan - is voor veel Brusselaars ondraaglijk geworden.

Ondanks de vele groene zones en de leefkwaliteit in de ruim gebouwde villawijken, is de leefkwaliteit in meer kwetsbare wijken van Brussel slechts matig.

Er zijn in Brussel te weinig sociale en door de overheid beheerde woningen en te weinig middelgrote woningen. Door dit permanent tekort kan Brussel de bevolkingsdichtheid niet

opdrijven. Door deze lage dichtheid verarmen de handelskernen en kunnen de fiscale inkomsten niet groeien. Daardoor kan Brussel ook niet voldoende investeren in collectieve voorzieningen zoals het openbaar vervoer.

De mobiliteit binnen en rond de stad is problematisch geworden en dreigt nog te verslechteren als er niet snel drastische en doeltreffende maatregelen worden genomen.

Voorstellen voor de toekomst van het Brussels Gewest

*Om de voorwaarden te scheppen voor een **echt stadsproject** lanceren wij 12 voorstellen, die gehoor geven aan de bekommernissen van de mensen die aangesloten zijn bij onze organisaties of verenigingen.*

Het is aan de lokale en federale beleidsmakers om er de geschikte institutionele antwoorden op te geven in het kader van de staatshervorming die momenteel wordt voorbereid.

1. Een sterke solidariteit tussen personen en gewesten

Wij vragen het behoud van een sterke interpersoonlijke solidariteit in het kader van een gemoderniseerde Belgische staat die steunt op samenwerking tussen 3 gelijke en verantwoordelijke gewesten.

2. Een rechtvaardige financiering van het Brussels Gewest

Brussel wil solidair blijven met Wallonië en Vlaanderen. De in Brussel geproduceerde nationale rijkdom is trouwens in belangrijke mate te danken aan de talrijke werknemers uit de andere Gewesten. Maar op lange termijn kunnen de economische stromen ten voordele van de andere Gewesten, die partners zijn van Brussel, slechts aangehouden worden indien Brussel beter gefinancierd wordt. Hiermee verwijzen we geenszins naar principes van “*evenredige compensatie*”. De beslissing om de taalgrens en de gewestgrens te laten samenvallen heeft tot gevolg dat Brussel verstoken blijft van de personenbelasting van een groot deel van haar arbeidskrachten, die buiten de gewestgrenzen wonen. Brussel wordt ook, meer dan elk ander Gewest, getroffen door de impact van de grondbelasting die het slechts gedeeltelijk kan heffen op de talrijke overheidsgebouwen (gebouwen “in dode hand”) in ons Stadsgewest. Wij vragen een herziening van de structurele financiering van Brussel, waarbij rekening gehouden wordt met de talrijke kosten en gedeerde inkomsten waarmee ze af te rekenen krijgt. Haar verplichtingen als meervoudige hoofdstad en de institutionele keuzes die in het verleden zijn gemaakt brengen het Brussels Gewest in moeilijkheden en zullen de verdere ontwikkeling van de economische motor van België in de weg staan.

3. Een “stadsgemeenschap” die de Gewestgrenzen overschrijdt

We vragen dat de beleidsmakers instrumenten zouden ontwikkelen voor een beter beheer van supraregionale materies zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit, lokale bedrijfsbelasting, werkgelegenheid, veiligheid en milieu. Vertrekkend vanuit initiatieven die in de Euregio's Rijsel-Doornik-Kortrijk en Luik-Aachen-Maastricht zijn genomen, moeten we streven naar het vormen van een “*stadsgemeenschap*” die democratisch beheerd wordt en beantwoordt aan de sociaal-economische realiteit van Brussel.

4. Een verantwoordelijk Gewest en een open dialoog tussen de Gemeenschappen

Wij vragen dat de Gewestelijke overheid over de nodige middelen en bevoegdheden zou beschikken om op haar grondgebied een geïntegreerd en doeltreffend beleid te voeren met betrekking tot belangrijke uitdagingen op het vlak van dualisering van wijken, werkloosheid en opleiding.

Een hechte en degelijke coördinatie van communautaire bevoegdheden (onderwijs, persoonsgebonden aangelegenheden, cultuur) en gewestelijke bevoegdheden (ruimtelijke ordening, huisvesting, mobiliteit ...) is hierbij noodzakelijk. Wij eisen dat een dergelijke coördinatie zo snel mogelijk wordt geïnstalleerd, ongeacht de organisatorische of institutionele modaliteiten.

Wat de “persoonsgebonden” materies betreft moet het in Brussel gevoerde beleid de taalkloof, die momenteel een bron is van ongelijke behandeling en discriminatie, overstijgen. Meer in het bijzonder moeten de hulp aan personen, sportactiviteiten, jeugdhuisen en Brusselse sociaal-educatieve initiatieven echte ontmoetingsplaatsen worden van de verschillende gemeenschappen en culturen die in dit Gewest leven. Meertalige en intercommunautaire initiatieven moeten toegelaten en zelfs aangemoedigd worden.

Wij vragen de beide Gemeenschappen om in samenspraak de intercommunautaire dialoog in Brussel te bevorderen en te zorgen voor meer coherentie tussen hun promotie-activiteiten in de eigen taal en de promotie-activiteiten van het Gewest. Wij vragen hen ook de transregionale mobiliteit te bevorderen van werknemers en van al wie gebruikt maakt van non-profitdiensten binnen de culturele en persoonsgebonden materies.

5. Degelijk onderwijs aangepast aan de Brusselse situatie

Om alle jonge Brusselaars gelijke kansen te bieden moet het Gewest nauwer betrokken worden bij het onderwijsbeleid. Kruisbestuivingen op het Brusselse grondgebied tussen het Gewest en de Gemeenschappen en tussen beide Gemeenschappen onderling moeten aangemoedigd worden.

We staan voor drie uitdagingen: de schoolsegregatie bestrijden, het beroep van leerkracht opwaarderen en tot slot de tweetaligheid en zelfs meertaligheid bevorderen.

Het Gewest moet een krachtig beleid voeren om een nadelige trend in het huidige onderwijssysteem weg te werken die de ongelijkheid tussen de instellingen vergroot. De zogenaamd “moeilijke” scholen kampen namelijk met een gruwelijk tekort aan bekwame leerkrachten.

Brussel moet onderwijsmethoden kunnen ontwikkelen die aangepast zijn aan de sociale, demografische en culturele realiteit van veel scholen, die grondig afwijken van het standaardonderwijs dat vandaag door de twee Gemeenschappen wordt georganiseerd. In het basisonderwijs bijvoorbeeld moet de ondersteuning van maatschappelijk kwetsbare leerlingen verbeterd worden. Het Fins model kan een vruchtbare inspiratiebron zijn om het beroep van leerkracht te herwaarderen.

Ook zouden de inrichtende machten moeten kunnen ingaan op de wens van vele Brusselaars om al vanaf de basisschool echt meertalig onderwijs te organiseren, om zo te kunnen inspelen op de bijzondere taalsituatie in Brussel. Hiervoor zou men het programma van de Europese scholen nader kunnen bestuderen.

De onderwijsprogramma's moeten ook beter aangepast worden aan de realiteit van het jobaanbod voor jonge Brusselaars.

6. Een coherenter beheer van de stad

Na grondige studie pleiten wij voor een meer samenhangende en meer doeltreffende verdeling van de bevoegdheden tussen de 19 Brusselse gemeenten en het Gewest, zodat de stad beter beheerd wordt, voornamelijk op gebied van mobiliteit, stedenbouw, netheid, politie, hulp aan personen en belastingen. De gemeenten moeten evenwel in hun opdrachten gesterkt worden in het vooruitzicht van de plaatselijke herschikking van het openbaar beleid, dat zoveel mogelijk moet aansluiten bij het echte leven van de burgers.

Wij willen dat de procedures van openbaarheid en raadpleging van de bevolking behouden blijven en nog uitgebreid worden, vooral dan met betrekking tot milieueffectenrapporten en grootscheepse economische, culturele, toeristische ontwikkelings- en infrastructuurprojecten.

7. Een echt cultureel project voor Brussel

Wij willen niet dat de inwoners van Brussel in aparte werelden leven maar wensen het samenleven te bevorderen van alle bevolkingsgroepen die in Brussel aanwezig zijn. Brussel heeft nood aan een wervend cultureel project dat kan bijdragen tot de nodige culturele verknoping en tot de sociaal-economische ontwikkeling van het stadsgewest. Enkel zo kan Brussel het statuut van culturele hoofdstad verwerven zoals Berlijn, Barcelona of Bilbao. Dat cultureel project moet verdedigd worden op gemeentelijk, gewestelijk, gemeenschaps- en federaal vlak. Het moet gedragen worden door een coherent en gemeenschappelijk

cultuurbeleid dat gericht is op een constructief overleg tussen de verschillende overheden die in Brussel bevoegd zijn voor cultuur en aanverwante materies.

Dit cultureel project moet het evenbeeld zijn van de stad, m.a.w. openstaan voor een kosmopolitische samenleving waar inwoners van verschillende taalgroepen en gemeenschappen samenleven.

Wij vragen ook dat de huidige Federale culturele en wetenschappelijke instellingen hun federaal statuut behouden.

8. Een meer open en meer internationale stad

Wij wensen dat de culturen en talen die in Brussel aanwezig zijn actief gesteund zouden worden. Dit geldt uiteraard voor de nationale talen, maar ook voor alle andere talen die worden gesproken door gemeenschappen met een belangrijke aanwezigheid in Brussel.

Overall waar dit gerechtvaardigd is, zal meertaligheid van de diensten - eerder dan die van de individuen - een antwoord kunnen bieden op het toenemend internationale karakter van onze stad, waar Engels de voertaal wordt voor wie noch het Frans, noch het Nederlands beheerst.

9. Gelijkheid van de burgers en afwijzing van alle discriminatie

Wij verwijzen naar de principes dat alle burgers gelijk zijn en niet gediscrimineerd mogen worden en verwerpen dus elke verplichting om een Franstalige of Vlaamse subnationaliteit te kiezen. Wij vragen daarentegen dat de Brusselaars die dit wensen een tweetalige Frans/Nederlandse identiteitskaart zouden kunnen krijgen.

Om hun eigen gewestelijke lot te kunnen bepalen - en met respect voor ieders culturele streven - moeten de Brusselaars de vrijheid hebben om voor de gewestverkiezingen meertalige lijsten samen te stellen. Wij wensen ook dat de inwoners van vreemde nationaliteit bij de gewestverkiezingen stemrecht krijgen. Dit stemrecht, dat met name aan de Europese ambtenaren geboden wordt, moet gepaard gaan met besprekingen tussen de Europese instellingen en de Belgische overheid over de financiering van de collectieve infrastructuur die in Brussel tot hun beschikking wordt gesteld.

10. Een actief beschermd milieu

Een oplossing zoeken voor grensoverschrijdende milieuproblemen moet noodzakelijkerwijze gebeuren door het coördineren van het gewestbeleid.

Om stadsuitbreiding en de daarmee samenhangende milieu- en mobiliteitsproblemen te vermijden, moet stadsverdichting in de hand gewerkt worden. Renovatie en bouw van betaalbare woningen moet aangemoedigd worden en de al te talrijke braakliggende gronden, leegstaande gebouwen en verdiepingen, moeten uitgebaat worden.

Wij vragen ook dat het taboe op een stadstol opgeheven wordt, zodat de doelstelling van 20% minder auto's in Brussel - die in het Gewestelijk Ontwikkelingsplan en in de regeringsverklaring van 2004 ingeschreven staat - gehaald wordt.

11. Een leesbare en transparante stad

Meer algemeen vragen we dat de vele en ingewikkelde instellingen van het land, in het belang van Brussel en van België, hervormd worden. Een dergelijke institutionele evolutie is niet mogelijk zonder voorafgaand grondig, transparant, coherent en verantwoordelijk studiewerk waarvan alle burgers van het land de vruchten moeten plukken.

In afwachting van deze vereenvoudiging, wensen we dat de gemeenten een all-in loket openen waar de burger terecht kan voor inlichtingen over alle bevoegdheden, ongeacht het beleidsniveau.

12. Een constitutionele autonomie voor het Brussels Gewest

Tot slot lijkt het ons vanzelfsprekend dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een mate van constitutionele autonomie moet genieten die gelijk is aan wat aan beide andere Gewesten zal worden toegekend.